

ἔλειπον δι' ἀπλῆς τοῦ φωνήεντος ἐκτάσεως κατορθοῦται ἡ ἀπόδοσις δύο ἐννοιῶν οὕτω σαφῶς διαφύρων· συνίστησι τοῦτο εὐστροφίαν, πρὸς ἣν ἡ λατινικὴ μετὰ τοῦ linguebam καὶ liqui μόνον φράσεις τοσοῦτον βαρείας ὅσον καὶ ἀνεπαρκεῖς δύναται ν' ἀντιτάξῃ.

Δυνάμει τοῦ διπλοῦ ἀορίστου ἡ διάκρισις αὕτη ἀποδίδει δυνατότητα ἐπὶ πάντων τῶν ρηματικῶν θεμάτων καὶ ἐφαρμόζεται ἐν τῷ ἐνεργητικῷ, τῷ μέσῳ καὶ τῷ παθητικῷ διὰ τῶν ἀπλουστάτων φωνητικῶν μεθόδων. Ἐπονται οἱ τύποι τῶν ἐγκλίσεων, δι' ὧν τὸ ρῆμα ἀκολουθεῖ τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ διὰ τῶν λεπιτοτάτων διαφορῶν τοῦ ὑπὸ συνθήκην καὶ τοῦ μὴ τοιούτου, τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ. Ἡ εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ἀναγκαῖα ὕλη ὑπῆρχεν ἥδη κατ' ἀρχαιότατον χρόνον ἐν τῇ κοινῇ τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν γλώσσῶν καρδίᾳ, ἀλλ' οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων λαοὶ δὲν εἶχον δυνηθῆναι νὰ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῆς. Ἡ ἐκτάσις τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος, ἐννουμένη τῇ εὐκαμψίᾳ τῶν ἀρχικῶν χρόνων, ἐπαρκεῖ τῆς Ἑλληνίδι πρὸς δύστας τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως, ἐκφραζούσης τὸ ὑπὸ συνθήκην θετικόν· ἡ παρὲνθεσις ἐνὸς α, ἐννουμένη τῇ εὐκαμψίᾳ τῶν παραγομένων χρόνων, παρέσχε τὴν εὐκτικήν, ἥτις κατὰ λόγον τῆς εὐχερείας τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς ἠδυνήθη, ὥς ἡ ὑποτακτικὴ, νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάντων τῶν χρόνων. Ἐν τούτοις αἱ οὕτως ἀπλᾶς αὗται φωνητικαὶ μεθοδοὶ οὐδαμῶς εἶναι ὅλως ἀυθαίρετοι τροποποιήσεις. Ἡ ἐκτάσις τοῦ φωνήεντος, τοῦ συνάπτοντος τὴν ρίζαν τῇ καταλήξει, παριστάνει φυσικῶς καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ὑλικῶς τὴν ἀντίθεσιν τῆς ἀπολύτου καταφάσεως πρὸς τὴν ἀμφίδοξον, τὴν ὑπὸ συνθήκην· ἀφ' ἑτέρου τὸ χαρακτηριστικόν τοῦτο τὴν εὐκτικήν φωνήεν, ἔχον ὡς ρίζαν τὴν σημασίαν τοῦ εἶμι (πορεύομαι), δηλοῖ τὴν κίνησιν τῆς ψυχῆς, ἣν ὁ πόθος αὐτῆς ἀπάγει πέρα τῶν ὁρίων τοῦ ἐνεστώτος. Ὁ πόθος εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐνεστώτος, τὸ δυνατόν δὲ τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ· τούτου ἕνεκα ἡ εὐκτικὴ ὑφίσταται τὰς μεταβολὰς τῶν παραγομένων χρόνων, οἵτινες ὁρίζουσι τὸ μὴ ἐνεστώς, ἐνῶ ἡ ὑποτακτικὴ, δειλοῦσα τὸ ἐνεστώς σχετικῶς πρὸς τὸν λαλοῦντα, ὑφίσταται τὰς τῶν ἀρχικῶν χρόνων μεταβολὰς.

Τέλος ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν λέξεων ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐμφαίνει μεγάλην εὐστροφίαν. Ἐξ ἀπλῶν ριζῶν παράγει πλούσιον ἀμνητὸν παραγῶγων, ἐλαφραὶ δὲ καταλήξεις, δεξιῶς τεταγμέναι, ἐπιτρέπουσιν αὐτῇ νὰ χαρακτηρίῃ σαφῶς κατὰ τὰς διαφύρους αὐτῶν σημασίας τὰ ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου παράγωγα (πρῶξις-πρῶγμα). Σχηματίζει συνθέτους λέξεις μετ' εὐχερείας, ἥς στερεῖται ὅλως ἡ λατινικὴ, ἀλλὰ δὲν καταρτίζεται τῇ εὐχερείᾳ ταύτῃ, ὥς ἔπραξεν ἡ σανσκριτικὴ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς περιόδον, πρὸς συσσωρεύσιν λέξεων, συγκεμένων ἐξ ἀνομοίων στοιχείων, αἵτινες δὲ ἀποσυντιθέμεναι δὲν δύναται ν' ἀποτελέσωσι σύνολον εἰκότος ἢ ιδέας τινός, εἰδὶ δὲ μόνον συγκεχυμένον συμφόρημα περιτεπλεγμένων ριζῶν. Καὶ ἐνταῦθα τὸν κύριον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσῃς χαρακτῆρα συνίστησιν ἡ μετριότης καὶ ἡ σαφήνεια.

Ὁ λαὸς, ὁ δυνηθεὶς οὕτως ἰδιοφυῶς νὰ ἐξεργασθῇ τὴν βάσιν τῶν ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ὠνόμαζεν ἑαυτὸν ἀφ' ὅτου ἦσθετο τῆς ἰδίας ἐνότητος διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων. Πρώτη ἱστορικὴ πρᾶξις αὐτοῦ εἶναι ἡ δημιουργία τῆς ἰδίας γλώσσῃς, ἡ πρώτη δ' αὕτη πρᾶξις εἶναι καλλιτέχνης ἐργασία. Ὅντως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, πρὸς πάσας τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς παραβαλλομένην, ἰδιαίτητα ἄξια τυγχάνει τοῦ ὀνόματος καλλιτέχνου ἔργου, διότι ἐξαίρετως διεγείρει τὴν ιδέαν τῆς ἀρμονίας καὶ τῆς τελειότητος ἐν τῇ προσφῶδι, τῆς σαφηνείας ἐν τῷ τύπῳ καὶ τῆς ἀκριβείας ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ιδέας. Κἂν παρὰ τῶν Ἑλλήνων μόνων τὴν γραμματικὴν τῆς γλώσσῃς αὐτῶν εἶχομεν, θὰ παρεῖχεν αὕτη ἀναμφιδόγητον τεκμήριον τῶν ἐκτάκτων δυνάμεων τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς χειρὶ δημιουργικῇ διέπλεσε τὴν ἀρχικὴν τῆς γλώσσῃς ὕλην καὶ ἐνεψύσθησεν αὐτῇ πνεῦμα, ὃς, τέλειον ἀποκορακίδας πᾶσαν περιφρασίαν καὶ πᾶσαν ἀσάφειαν, ἔγνω ν' ἀρῶσθαι μεγίστας ὀφελείας· ἐκ τῶν ἀπλουστάτων τρόπων. Ἡ γλῶσσα ὅλη ὁμοία τυγχάνει σώματι ἀθλητοῦ, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης συγκεκοτεμένῳ, οὗ δὲ ἕκαστος μῦς εἶναι ἡσκημένος εἰς τὴν ἀπόδοσιν παντός τοῦ χρησίου αὐτοῦ ἀποτελέσματος· οὔτε οἶδημα, οὔτε ὑπερφόρτωμα τὸ πᾶν ῥῶμα καὶ ζωή.

Οἱ Ἕλληνες πιθανώτατα τὰ στοιχεῖα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώ-

ματος αὐτῶν ἔλαβον πρὸ τῆς συμπίξεως τῆς ὕλης εἰς ἓνα δύστηκτον ὄγκον· διότι ἄλλως ἀδύνατον ἦν αὐτοῖς νὰ μαλάξωσιν αὐτὴν ὡς τὴν μάλιστα εὐπλαστον ἀργίλον πρὸς οὕτω σαφῆ ἐκφρασιν τοῦτο μὲν πάσης τῆς ποικιλίας τῶν πνευματικῶν αὐτῶν δυνάμεων, τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτῶν αἰσθηματος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ τύπου, τοῦτο δὲ τῆς ἀπομονωτικῆς ἐκείνης τῶν ιδεῶν ἰκανότητος, ἣν ἐπεδείξαντο πολὺ πρὸ τῶν ἔργων τῶν φιλοσόφων αὐτῶν ἐν τῇ γραμματικῇ τῆς αὐτῶν γλώσσῃς, μάλιστα δὲ ἐν τῇ συνθέσει τῶν ρηματικῶν τύπων. Αἱ τῶν ρημάτων συζυγίαι αὐτῶν ἀποτελοῦσι τέλειον ἐφηρμοσμένης λογικῆς πρότυπον, οὗ ἡ κατάληψις καὶ σήμερον ἐτι ἀπαιτεῖ πᾶσαν τὴν ὀξυδερκειαν ἡσκημένης διανοίας.

Ὡς περὶ ἡ ἐξέχος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εὐφροσύνη ἐξεδηλώθη ἐν τῇ ἀσυνειδήτῳ ἀναπτύξει, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ γλῶσσα, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα, μορφωθείσα ἁπαξ, ἔσχεν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καθ' ὅλου καὶ ἐπὶ ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτοῦ μεγίστην ροπὴν· διότι ὅσα τελειότερα τυγχάνει ἡ συναρμογὴ γλώσσῃς τινός, τόσῳ ὁ αὐτῇ χρώμενος ἀναγκάζεται, οὕτως εἰπεῖν, νὰ διατάσῃ λογικῶς τὸν ροῦν τῶν λογισμῶν καὶ νὰ διασαφῇ τὰς ιδέας αὐτοῦ· καθ' ὅσον οἰκείουται πρὸς τὸν πλοῦσιον τοῦτον τῶν λέξεων θησαυρόν, βλέπει τὸν μὲν κύκλον τῆς φαντασίας αὐτοῦ εὐρυνόμενον, τὴν δὲ εὐφροσύνην μεγεθυνομένην· ἡ γλῶσσα καθ' ὅσον οἰκεῖα αὐτῷ γίνεται ἄγει αὐτὸν βαθμυδὸν εἰς ὑψηλότερας πνευματικὰς σφαίρας· ὁ πόθος πρὸς τελειότεραν πάντοτε ἐκμάθησιν αὐτῆς ἀποδίδει κέντρον οὐδέποτε ἀμβλυνόμενον· συγχρόνως δὲ ἐνῶ διεγείρει καὶ ἀναπτύσσει παρ' αὐτῷ τὸν πνευματικὸν βίον, διατηρεῖ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους τὴν συνάφειαν ἐκείνην, τὴν ἀλληλεγγύην ἐκείνην, ἥς ἐκφρασίαν αὕτη ἡ γλῶσσα ἀποτελεῖ. Πᾶν τὸ κλονοῦν τὴν ἀλληλεγγύην ταύτην, πᾶν τὸ χαλῶν τοὺς δεσμοὺς τούτους ἐν τῇ γλώσσῃ κατὰ πρότερον ἐκδηλοῦται.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΚΡΙΣΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΟΒΙΔΙΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ

Κατ' ἑμμετρον παράφρασιν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΖΔΑΓΛΗ.

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθμὸν 28).

Εἶπε καὶ θροῦς ἐκ τοῦ πυκνοῦ τῶν παρεστώτων πλήθους τοῖς τελευταίοις εἶπετο τοῦ μεγαθύμου λόγιος· ἔως οὗ τέλος ἀναστὰς ὁ τοῦ Λαέρτου γόνος, μικρὸν μὲν πρότερον πρὸς τὴν γῆν τὰς ὄψεις ἀπερείδει¹, εἶτα δὲ βλέμμα συνετὸν πρὸς τοὺς ἐν τέλει ἄρας, τὴν γλῶσσαν τὴν εὐκέλαδον ὁ ἡδυλόγος λυεῖ, καὶ πάντων τὰ μελίθρονα ἀναμενόντων ἔπν, τοιαῦτα λέγει χάριτι διακοσμῶν τοὺς λόγους·

«Εἰ μὲν, ὡς εἶθε ὦφελαι, μετὰ τῶν ὑμετέρων² καὶ αἱ ἐμαὶ κατίσχουν, ὦ Ἀχαιοί, δεήσεις, οὐδεὶς τὸ μέγα οὐδενὶ θᾶ ἡμψιδήναι γέρας, οὐδέ τις θᾶ ὑφίστατο περὶ ἀγῶνος χρεῖα· ὅτι καὶ σὺ τὰ ὅπλα σου, ὦ Ἀχιλλεῦ, θᾶ εἶχες, καὶ πάντες σε θᾶ εἶχομεν τὸν προσηύλην ἑταῖρον· Ἀλλ' ἀπαξ ὄντως ἄδικος ἡ τοῦ θανάτου μοῖρα ἐμοὶ τε ἅμα καὶ ὑμῖν τὸν κρατερόν ἄφειλε, (καὶ ὥσπερ δακρύοντας ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει διὰ χειρὸς ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ ἦρωας)³, τίς νῦν θᾶ διεδέχετο τὸν Ἀχιλλέα κρείττον, ἢ ὁ δι' οὗ τοῖς Δαναοῖς ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπῆρξεν⁴; Μόνον μὴ τούτου ἑαυτῷ εἰς ὀφελὸς τῷ ἔστω·

οἷα ἐστὶ καὶ φαίνεται ἡ ἀδελτέρα φύσις, μήτε ἡ φύσις ἡ ἐμὴ ἐμὲ μικρὸν βλαπτέτω, διότι ὠφελήθητε, ὦ Δαναοί, ἐκ ταύτης· καὶ τὴν ἐμὴν εὐφροδίαν, εἰ τις τοιαύτη ἐστίν, νῦν μὲν ὑπὲρ τοῦ ἔχοντος ἐμοῦ στυγνοῦσαν, ὑμῖν δ' οὐχ ἥττον χρησίμην πολλακίς γενομένην, καίπερ τοδοῦτω ζῆλωτὴν, μή τις ὑμῶν φθονεῖτω, μηδ' ἀπαρνεῖσθω ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ προσόντα.

Ὅτι καθόσον ἀφ' ὧν καὶ γένος καὶ προγόνους, καὶ ἂ οὐ παρ' ἡμῶν αὐτῶν τυγχάνουσι πρᾶχθέντα, μόλις ἡμέτερα καλῶ, οὐδὲ καυχώμαι τούτοις· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐπειδὴ ὡς ἀγαθὸν οἰκεῖον τὴν ἐκ Διὸς καταγωγὴν προέβαλεν ὁ Αἴας, κάγω τὸ γένος ἐκ Διὸς οὐχ ἥττον τούτου ἔλκω, ἐξ Ἰδου δ' ἕκαστος ἡμῶν ἀφίσταται ἐκείνους· ὅτι γεννῆτορ μὲν ἐμὸς τυγχάνει ὁ Λαέρτης, αὐτῷ δὲ ὁ Ἀρκείσιος, ἐκείνῳ δ' ὁ Κρονίδης· οὐδεὶς δ' αὐτῶν εἰς ἔξωδον ποτὲ κατεδικάσθη.

Μητρόθεν δ' ὁ Κυλλήνιος ἐμὸς ἐστὶ προπάτωρ, καὶ τοῦτο ἄλλως οὐ μικρὸς τῆς εὐγενείας τίτλος.⁷ Ἀλλ' οὔτε ὅτι ἐκ μητρός κρείσσων εἰμὶ τὸ γένος, οὐθ' ὅτι ἐστὶ μοι πατὴρ οὐχὶ ἀδελφοκτόνος, τὰ ὅπλα τὰ προκείμενα, ὦ Ἀχαιοί, αἰτοῦμαι.

Ἡμῶν τὰ ἔργα κρίναντες, τὰ ἀριστεῖα δότε. Εἰ ἀδελφοὶ δ' ὁ Τελαμὼν καὶ ὁ Πηλεὺς ὑπῆρξαν, τοῦτο μὲν τοῦ Αἰάντος ὑποληφθῆτω ἔργον· μηδὲ ζητεῖσθω νῦν ἡμῖν τὸ παλαιὸν τοῦ γένους, ἀλλὰ ἀξία ἀρετῆς πρὸς κατοχὴν τῶν ὀπλῶν.

Εἰ πρῶτος δὲ διάδοχος καὶ συγγενὴς ζητεῖται, πατὴρ μὲν ἐστὶν ὁ Πηλεὺς, αὐτοῦ δ' υἱὸς ὁ Πύρρος· τί οὖν κοινὸν τῷ Αἴαντι καὶ τῇ κληρονομίᾳ; εἰς Φθίαν κομιθῆναι τὰ ὅπλα ἢ εἰς Σκύρον.⁹ Οὐδ' ἥττον τούτου συγγενὴς, ὡς παῖς τοῦ Τελαμῶνος, τῷ Ἀχιλλεῖ ἐξ ἀδελφῶς τυγχάνει καὶ ὁ Τεῦκρος· ἀλλ' οὔτε ὡς διάδοχος προέρχεται τῶν ὀπλῶν, οὐτ' ἂν προσέλθῃ ἀπαιτῶν θὰ δυνθῇ νὰ λάβῃ.

Εἰ ἄρα οὖν τῶν πράξεων, ὦ Ἀχαιοί, ἐκάστου γυμνὸς τυγχάνει ὁ ἀγὼν περὶ τῶν ὀπλῶν τούτων, μείζονα ἔπραξα ἐγὼ καὶ τὴν πληθύν τοσαῦτα, ἢ ὅσα νῦν μοι δυσχερὲς ἐπακριδὸς νὰ εἰπω· ἀλλὰ τὰ κυριώτερα θ' ἀφηγηθῶ ἐν τάξει.

Τοῦ θαλασσίου γέροντος ἡ ἀγλαὴ θυγάτηρ¹⁰, ἡ Θέτις, λέγω, ἡ σεπτὴ τοῦ Ἀχιλλέως μήτηρ, τὴν τοῦ νιόυ γινώσκουσα ἐκ τῶν προτέρων μοῖραν, στολὴν τὸν νέον ἦρωα παρθενικὴν ἐνδύει, ἵνα κενὰς τῶν Ἀχαιῶν ποιῇ τὰς ἐρεῦνας. Καὶ πάντας μὲν ἡ κίβδηλος ἐπλάνατο πλεκτάνη, καὶ τὴν ἀπάτην τῆς στολῆς οὐδὲ ὁ Αἴας ἔγνω.

Ὅτε γνωστὴ δ' ἐγένετο ἡ τοῦ Ἀτρεΐδου ὕβρις,¹² καὶ σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὲρ ἐνὸς ὠπλίσθη, καὶ τὴν Αὐλίδαν ἐπλησεν ὁ χιλιόναυς στόλος, ἐπὶ μακρὸν μὲν ἀνεμὸν προσεδοκῶμεν πάντες, ἀλλ' ἡ γαλήνη διαρκὴς ἐπέχεε τὸν ἀπόπλουν ἢ ταῖς ναυσὶν ἀντίπνοοι αἱ αὔραι ἐπεκράτου.

Ἰδοὺ δὲ νῦν ἀπότομον τοῦ μάντεως τὸ στόμα τοῦ Ἀγαμέμνονος αἰτεῖ τὴν ἀναιτίαν κόρην, τῇ Λητωίδι νὰ δοθῇ ἱλαστικὴ θυρία. ὁ δὲ πατὴρ τὴν αἰτησίαν εἰκότως ἀπαρνεῖται καὶ τοῖς θεοῖς ὀργίζεται ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει· ἦν δὲ πατὴρ ὁ ὀργισθεὶς καὶ βασιλεὺς δυνάμει.

Λόγους δ' ἐγὼ τὰ τοῦ πατρὸς καταπραΰνας φίλτρον, αὐτοῦ τὸν νοῦν ἀνέπειδα πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον· τὸ ἔργον νῦν ὁμολογῶ καὶ δι' ἐλπίδος ἔχω· ὅτι ἐμοί, Ἀγαμέμνον, συγγνώμην θὰ παρασχῇς· ὄντως μὲν τότε δυσχερὲς ἀνεδεξάμην ἔργον, πρὸς δικαστὴν οὐ δίκαιον πᾶν ἐξαντλήσας ρῆμα, ἀλλ' ἐνθεν μὲν τὸ πᾶγκοινον τῶν Δαναῶν συμφέρον, ἐνθεν τοῦ σπείπτου δ' ἡ ἀρχή, ἡ ἐκ Διὸς δοθεῖσα, καὶ ἡ τῷ φίλῳ ἀδελφῷ προσγενομένη ὕβρις, οὕτως αὐτοῦ ἀνέπεισαν τὴν πατρικὴν καρδίαν,

ὥστε τὴν δόξαν πρὸς ἀγῶν ν' ἀντισταθμίσῃ αἷμα, καὶ πρὸς τῆς κόρης πέμπεται κατόπιν τὴν μητέρα, ἦν θεωρῶν ἀδύνατον νὰ πείσῃ διὰ λόγων, πολὺφρονι τεχνάσματι ἀπατηλῶς μετῴληθον· πρὸς ἦν ἂν ἀπεστέλλετο ὁ παῖς τοῦ Τελαμῶνος, ἐν τῇ Αὐλίδι ἁμοῖρα τῶν ποθητῶν ἀνέμων· μέχρι τοῦ νῦν θὰ ἔμενον τὰ τῶν νηῶν ἰστία.

Καὶ ῥήτωρ πέμπομαι δεινὸς εἰς τοὺς Φρυγίους πύργους¹³ καὶ τὰ τῆς Τροίας μέγαρα καὶ εἶδον καὶ εἰσῆλθον, ἐνῶ μεστὰ ἐτύγχανον καὶ μαχητῶν καὶ ὀπλῶν· διὰ μακρῶν δ' ἀτρόμητος ὑπερμαχῶ τῆς δίκης, ἦν τῶν Ἑλλήνων ἡ κοινὴ ἀνέθετό μοι ψῆφος· καὶ γλώσση ὄντως τολμηρὰ τὸν Πάριον καταγγέλω καὶ τὴν Ἑλένην ἀπαιτῶ καὶ τὰ συναρπαγέντα¹⁴.

Τοῖς λόγοις μου ὁ Πρίαμος καταπειθεὶς ὑπέκει, οὐδ' ἄλλως ἀποφαίνεται ὁ συνετὸς Ἀντήνωρ¹⁵. Πλὴν σὺν τοῖς ἄλλοις ἀδελφοῖς ὁ Πάρις δυσχεραίνων, καὶ ὅσοι ἄλλοι συνεργοὶ τῆς ἀρπαγῆς ὑπῆρξαν, μόλις ἐπέσχον ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἀδεμίτους χεῖρας· σὺ, ὦ Μενέλαε, καλῶς τὸ γεγονός γινώσκεις, τότε τοῦ πρώτου τῶν ἐμῶν συμετασχῶν κινδύνων¹⁶. Μακρὸν θὰ ἦτο καὶ πολὺ ν' ἀφηγηθῶ τὰ ἔργα, ὅσα βουλή τε καὶ χεὶρ διέπραξα ἰδίᾳ καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦ χαλεποῦ πολέμου.

Ὅτι, ὡς πάντες μέμνησθε, μετὰ τὰς πρώτας μάχας, εἰς τὰ οἰκεῖα οἱ ἐχθροὶ ἀποδυσθέντες τείχην, μικρὴν ἀγῶνος φανερῶς παρέσχον εὐκαιρίαν· μόλις δ' ἐπολεμήσαμεν πρὸ τοῦ δεκάτου ἔτους. Τί δὲ σὺ ἐν τῷ μεταξύ ἐνδοχολεῖσθαι πράττων, ὅς οὐδὲν ἄλλο ἢ δεινοῖς ἐπίστασαι πολέμους; τίνα ἡμῖν ὠφέλειαν ἢ ἀρωγὴν παρεῖχες;

Ἀλλ' ἂν τὰ πλεῖστα τῶν ἐμῶν ἐπισκόπῃς ἔργων, τοὺς πολεμίους ἐλλοχῶ, τῆς τάφρους προτειχίζω, καὶ λόγων οὐ φειδόμενος φαιδρύνω τοὺς ἑταίρους, ἵνα εὐθύμως τῷ μακρῷ ἐγκαρτερῶσι χρόνῳ· πῶς θὰ τραφῶμεν παραινῶ καὶ πῶς θὰ ὀπλισθῶμεν, καὶ ὅπου δεῖ πεμπόμενος ἐπὶ τὸ ἔργον σπεύδω.

Ἰδοὺ δὲ νῦν διόπεμπτος ἡ τοῦ ὀνείρου ὕψις¹⁷ τῷ βασιλεῖ παρίσταται διὰ νυκτὸς ἐλθοῦσα· ὁ δ' ὑπ' ἐκείνης πλανηθεὶς τοὺς Ἀχαιοὺς κελεύει τῆς ἐπιπόνου καὶ μακρᾶς νὰ ἀποδῶσι μάχης· καὶ τῶν μὲν λόγων ἑαυτοῦ ἀρκοῦσαν ὁ Ἀτρεΐδης ἀπολογίαν ἰσχυρὰν προβάλλεται τὸν Δία· πῶς ὅμως ταῦτα ἀπαθὲς ὁ Αἴας ἐπιτρέπει; τί τοῦτ' ὑστελείπετο νὰ ἀπαιτήσῃ ἄλλο, τί ἄλλο ἢ τὴν ἄλωδιν τῶν ὑψηλῶν Περγάμων, ἢ τί εὐσχήμως ὁ ἀνὴρ ἠδύνετο νὰ πράξῃ ἢ νὰ μὴ παύσῃ πολεμῶν ὑπὲρ τοῦ ποθομένου;

Πῶς οὐ κωλύει τὴν ὀρμὴν τῶν πρὸς τὰς ναῦς σπευδόντων; ἢ πῶς αὐτὸς τοῦλάχιστον τὰ ὅπλα οὐ λαμβάνει, ἵνα τὸ ἄσφατον αὐτῷ ἀκολουθήσῃ πλῆθος; οὐδ' ὄνειδος τι τῷ ἀνδρὶ ἢ πρᾶξις θὰ προσῆπτεν, ὅστις οὐδὲν οὐδέποτε εἰ μὴ μεγάλη λέγει.

Πλὴν ἀντὶ τούτων εἰς φυγὴν ἐτρέπη ὁ γενναῖος¹⁸ τὸν ἄνδρα εἶδον φεύγοντα καὶ δίδοντα τὰ νῶτα, καὶ ἠρυθρίασα ἰδὼν τοῦ πλοίου ἐπιβάντα καὶ πρὸς ἀπόπλουν ἄδοξον χαλῶντα τὰ ἰστία.

Ἐγὼ δ' εὐθέως τὴν φυγὴν ν' ἀναχαιτίσω θέλω¹⁹, τί πράττετε, ἀνέκραξα, ὦ προσφίλεις ἑταῖροι; τίς πάντας οὕτω ἄδουλός ἐλαύνει ἀφροσύνη, καὶ ἡμιδορκίῳ κλέιπεται τὴν Τροίαν;

Τί δὲ μετὰ τὸ δέκατον τῆς ἐκστρατείας ἔτος ἄλλο ἢ αἰσχος οἰκαδὲ κομίζετε καὶ μόνον; Διὰ τοιούτων προτροπῶν καὶ προσδομιῶν λόγων, πρὸς οὓς ρητορικώτερον καθίστα με ἡ λύπη, ἐκ τῶν νηῶν τοὺς φεύγοντας ἀνεκτησάμην ἄνδρας· ὁ δὲ Ἀτρεΐδης ἐντρομος ἐπὶ τοῖς γινόμενοις τοὺς δειλῶντας προσκαλεῖ παρ' ἑαυτὸν ἑταίρους, ἀλλὰ καὶ τότε ἐνεὸς ὁ Αἴας παραμένει, καὶ οὐδεμίαν κἄν θαρρεῖ νὰ ἐκστομίσῃ λέξιν.

Θαρρῶν ὁ ἀκριτόμυθος ἀνίσταται θεοδίτης
καὶ ἰταμῶς τῷ βασιλεῖ τὸν λόγον ἀποτίνει,
ἀλλ' οὐ καὶ ἀτιμώρητος ὁ τολμητίας μένει·
ἐγὼ πατάξας τὸν θρασύν, ἀνίσταμαι πρὸς λόγους,
καὶ τοὺς ἐταίρους προσκαλῶ τοὺς ἀποθαρσυνθέντας
τὸ θάρρος ν' ἀναλάβωσι κατὰ τῶν πολεμίων.
Ἐκτοτε ὅ,τι δῆποτε γενναῖον ἂν ἐπράχθῃ,
οἷος ἂν τοῦτο ἐπραξεν, ἐμὸν τυγχάνει ἔργον,
ὃς φεύγοντα ἐφέλκευσα ἐπὶ τὸ ἔργον αὐθις.
Τίς δὲ τῶν Δαναῶν ποτε κατὰ τὴν ἐπαινεῖ σε,
ἢ τίς αἰτεῖ σε εἰς δεινὴν περιελθὼν ἀνάγκην;
ἐμοὶ ἀείποτε θαρρῶν ὁ τοῦ Τυδέως γόνος,
τὰς σκέψεις πάσας ἑαυτοῦ κοινοῦται καὶ τὰ ἔργα
καὶ συνεργὸν τῶν πράξεων τὸν Ὀδυσσεῖα θέλει·
οὔτε ἀδύμαντόν ἐστιν οὔτε μικρὸν τυγχάνει,
εἰ ἓνα μόνον ἐκ παντὸς τοῦ τῶν Ἑλλήνων πλήθους,
ἐμὲ ὡς ἀξιώτερον ὁ Διομήδης κρίνει·
ὅτι οὐδεὶς ποτε αὐτῷ συνέταξέ με κλῆρος·
πάντων δ' ἐγὼ καταφρονῶν τῶν τῆς νυκτὸς κινδύνων,
καὶ οὐδαμῶς φοβούμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐνέδρας,
τὸν Φρύγιον κατάσκοπον, τὸν Δόλωνα, φονεύω²⁰,
ταῦτ' αὖ τολμῶντα ὡς ἡμεῖς ἐν τῆς νυκτὸς τῷ σκότει·
καὶ πρὶν ἢ κτείνω τὸν ἐχθρὸν ἠνάγκασα νὰ εἴπῃ
τί καθ' ἡμῶν ἡ ὑπουργὸς ἐπιβουλεύει Τροίᾳ.
Οὕτως ἐκ στόματός αὐτοῦ τὸ πᾶν ἀνακαλύψας,
εἰς τὸ στρατόπεδον ἡμῶν νὰ ἔλθω ἡδυνάμην,
τὸν ἔπαινον προάγγελον τῆς ἐπανόδου πέμπων.
Ἄλλ' οὐδαμῶς ἀρκοῦμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις,
πρὸς τὰς σκηνὰς πορεύομαι τοῦ Στρυμονίου Ρήδου²¹,
καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατόπεδον εἰσδύσας,
τὸν ἄνακτα ἀπέκτεινα καὶ τοὺς ἐταίρους πάντας.
Οὕτω τυχὼν δὲ τῆς εὐχῆς τοῦ διῆφρου ἐπιδαίνω,
καὶ νικητὴς ἐφ' ἄρματος ἐαλωκότος σπεύδω,
ἡδίστῳ τὴν ἐπάνοδον ἀφομοιῶν θριάμβῳ.
Οὐ γέρας δ' ὁ πολέμιος ἀπῆτησε τοὺς ἵππους²²,
αὐτοῦ ἐκείνου νῦν ἐμοὶ τὰ ὅπλα θ' ἄρνησθε,
καὶ τούτων ἀξιώτερος θ' ἀποδειχθῇ ὁ Αἴας;
Τί δὲ περὶ τῆς φάλαγγος νὰ εἴπω τῶν Λυκίων²³,
ἧς ἡγεμὼν ἐτύγχανεν ὁ Σαρπηδῶν ὁ δῖος,
τῷ ξίφει τούτῳ τῷ ἐμῷ ἀπάσης δηρωθείσης;
Κάγῳ οὐχ' ἤττον εὐτολμος καὶ δεξιὸς πρὸς φόνους,
τὸν Κοῖραν ἀπέκτεινα, τὸν τοῦ Ἰφίτου παῖδα,
τὸν Χρόμιν, τὸν Ἀλάστορα, τὸν Ἀλκανδρόν, τὸν Ἄλιν·
αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ χειρὶ κατέπεδον πληγέντες
ὁ Χερσιδάμας ὁ δεινός, ὁ Πρύτανις, ὁ Θόων,
ὁ Ἐννομὸς ὁ δῦσμορος, ὁ Χάρων, ὁ Νοῦμων,
καὶ ὁδοὶ ἄλλοι ἥττονες τυγχάνοντες τὴν φήμην,
νεκροὶ νῦν κεῖνται ὑπ' αὐτὰ τὰ τῆς Ἰλίου τέχνη.
Οὐδὲ ὀλίγα τραῦματὰ εἰδὶν ἐμοί, ὦ ἄνδρες²⁴,
ἐπὶ τοῦ στήθους ὁρατὰ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει·
μὴ τούτου δὲ πιστεύετε τοὺς ἐπιπλάστους λόγους,
ἀλλὰ ἐνταῦθα ἴδετε! Καὶ τὴν ἐσθλὴν ῥήξας,
Τοῦτό ἐστιν, ἀναφώνει, τοῦτο αὐτὸ τὸ σῶμα,
ὅπερ αἰεὶ τοῖς τραύμασιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀντέστη.
Ἄλλὰ ὁ Τελαμώνιος τὸ στήθος ἔχει σφόν·
οὐδὲ σταγόνα αἵματος ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη
ὑπὲρ τῶν φίλων ἔδωκεν, οὐδὲ ὑπέστη τραῦμα²⁵.
Τί διαφέρει δὲ ἡμῖν, ἔάν, ὡς λέγει, ὅπλα
κατὰ τῶν Τρώων ἔλαβεν ὑπὲρ παντὸς τοῦ στόλου,
καὶ τῷ Διὶ πολέμιος ἀντεπεξῆλθεν οὗτος;
Ἐλαβε, σύμφημι αὐτῷ, οὐδὲ ἐμὸν τυγχάνει,
τὸ ἀπαρνεῖσθαι τὰ κατὰ τῶν συναιτέρων ἔργα·
μὴ ὅμως οὗτος τῶν κοινῶν σφετεριζέσθω μόνος,
ἀλλὰ δὴ καὶ τίνα ὑμῖν ἀποδιότω δόξαν²⁶.
Ὁ Ἀκτορίδης Πάτροκλος, εἰ τάλῃθες ζητεῖτε,
ὑπὸ τὴν σκέπην ἀσφαλῆς τῶν Ἀχιλλείων ὀπλων,
τὸν Ἐκτορα ἀπώσατο καὶ τῶν Φρυγῶν τὸ πλῆθος,
καθ' ἣν στιγμὴν αὐτοῦ ἡ δῆς ἐφῆπτετο τοῦ στόλου.
Οὗτος δὲ νῦν ἀμνημονῶν τοῦ κρατεροῦ Ἀτρείδου,
ἐμοῦ καὶ ἄλλων τοῦ στρατοῦ ἀνδρείων ἡγεμόνων,

μόνος κατὰ τοῦ Ἐκτορος ἀντεπεξῆλθε, λέγει·
καὶ τοῦτο μόνος ἑνατος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ ἔργον,
καὶ κλῆρῳ αἰρετώτερος ἀποδειχθεὶς τῶν ἄλλων.
Τίς ὅμως, γενναϊότατε, ἡ ἐκδοσις τῆς πάλης;
σῶος καὶ ἀτραυμάτιστος ἀπῆλλακται ὁ Ἐκτορ²⁷.
Ἄλλ' οἷμοι τῷ δυσδαίμονι! σὺν πόσῃ νῦν ὁδύνῃ
ἐκείνου ἀναγκάζομαι ν' ἀναμνησθῶ τοῦ χρόνου,
καθ' ὃν ὁ μέγας Ἀχιλλεύς, τῶν Ἀχαιῶν τὸ ἔρκος,
λαοθραῖως τῷ τοῦ Πάριδος κατετοξεύθῃ βέλει²⁸.
καὶ ὅμως οὔτε οἱ κρουνοὶ τῶν θαλερῶν δακρύων,
οὔτε τὸ ἄλγος τὸ βαρὺ, οὐδ' ἀμυδρός τις φόβος,
μικρὸν τι τοῦ καθήκοντος ἐμὲ ἐπέσχον τότε·
ἀλλὰ τὸ σῶμα τὸ νεκρὸν τοῦ κρατεροῦ ἐπάρας,
τὸ μέγα βάρος ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦτων·
ναί, ἐπὶ τούτων μου αὐτῶν, ὦ Ἀχαιοί, τῶν ὤμων
τὸ στιβαρὸν ἐδάστασα τοῦ Ἀχιλλέως σῶμα,
αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ λαμπρὰ ἐνδεδυμένον ὅπλα,
ἃ ἦδη ἀγωνίζομαι καὶ αὐθις νὰ βαστάσω²⁹.
Οὐ μόνον δ' ἐστὶ μοι ἰσχὺς πρὸς τὸ τοσοῦτο βάρος,
ἀλλὰ καὶ νοῦς δυνάμενος τὸ γέρας νὰ τιμῇ.
Ἦ μήπως τούτου ἕνεκα ὑπὲρ τοῦ φίλου τέκνου
τοσαύτην ἐπεδείξατο ἡ Νηρηΐς φροντίδα³⁰.
ὅπως τάξιθαύμαστα διὰ τὴν τέχνην ὅπλα,
τὰ δῶρα τὰ οὐράνια, τοσαύτης τέχνης ἔργα,
ἀμβλύς τὸν νοῦν ἐνδύσθῃται καὶ ἀμαθὴς ὀπλίτης;
Ἦ μήπως οὗτος ἐννοεῖ τὸν τῆς ἀσπίδος δίσκον,
τὸν οὐρανόν τε καὶ τὴν γῆν καὶ τοῦρανοῦ τὰ ἄστρο,
ποῦ αἱ πλειάδες αἱ λαμπραὶ καὶ ποῖαι αἱ Ὑάδες,
τὴν ἐκ τοῦ πόντου τοῦ ὑγροῦ ἀπειρογόμενν Ἀρκτον³¹,
τὰς δύο πόλεις τὰς γλυπτὰς, τοὺς γάμους καὶ τὰς μάχας,
ἢ τοῦ λαμπροῦ Ὠρίωνος τὸ φασφῆρον ξίφος;
Ὅπλα λοιπὸν ὁ ἀμαθὴς ἐπιζητεῖ νὰ λάβῃ,
ὃν οὐδαμῶς ἐπίσταται τὴν τε γλυφὴν καὶ τέχνην.
Τί δὲ ἐμοῦ βραδύναντος τοῖς ὅπλοις νὰ προσέλθω³²,
ὥς περ δεινὸν ἀμάχημα τὴν προᾶν ὀνειδεῖζει,
οὕτως ἐλέγχων δὲ ἐμὲ, οὐδὲ νοεῖ κἄν ὅτι
καὶ τὸν γενναῖον σὺν ἐμοὶ ἐλέγχει Ἀχιλλεῖα;
Εἰ γὰρ τὸ ὑποκρίνεσθαι ἀποκαλεῖ κακίαν,
οὐχ ἥττον ὑπεκρίνατο καὶ ὁ κλεινὸς Πηλεΐδης·
εἰ τὴν μικρὰν βραδυτητα ὡς πταίσμα ὀνειδίζει,
ἐγὼ ἐκείνου τάχιον ἐπὶ τὸ ἔργον ἤλθον.
Γυνὴ ἐπέιχε μὲν ἐμὲ, τὸν δ' Ἀχιλλεῖα μήτηρ,
ἐκάστη ἐκαστον ἡμῶν περιπαθὸς φιλοῦσα·
καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῶν ἐτῶν παρέσχομεν ἐκείναις,
ὑμῖν δὲ τὰ ἐπιλοιπὰ οὐδὲ πῶς φοβοῦμαι,
εἰ νῦν δυσκόλως δύναμαι νὰ ἀποκρούσω μέμψιν,
κοινὴν ἐμοὶ τε καὶ ἀνδρὶ οὕτω μεγάλῳ οὖσαν·
εἰ δὲ ταῖς τέχναις ταῖς ἐμαῖς ὁ Ἀχιλλεὺς εὐρέθῃ,
ὁ Αἴας ὅμως οὐδαμῶς τὸν Ὀδυσσεῖα εὐρεν.
Μηδὲ τι ἐκπληττώμεθα ἐπὶ ταῖς λαιδογῳαῖς,
ἃς ἡ ἀνόητος αὐτοῦ ἐπέροισέ μοι γλῶσσαν·
ὅτι ἐμοῦ κατηγορῶν καὶ ἐγκαλῶν τοιαῦτα,
οὐχὶ μικρὰν αἰνίττεται καὶ καθ' ὑμῶν αἰσχύνῃν.
Ἦ ἂν ἀθῶος τῶν κακῶν ὁ Παλαμίδης ἔργον,
ψευδοῦς τινος ἐγένετο κατηγορίας ὅμμα,
ἐμοὶ μὲν τῷ μινύσαντι ἐπιήσογον τυγχάνει,
ὑμῖν δὲ τοῖς δικάσαντι εὐπρέπειαν παρέχει;
Ἄλλὰ τὴν οὕτω φανεράν τῆς προδοσίας προᾶν,
οὐδὲ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ ὁ τοῦ Ναυπλίου γόνος,
δι' οὐδενὸς ἐτόλμησε ν' ἀνασκευάσῃ τρόπον·
οὐδὲ ὑμεῖς ἠκούσατε ἐμοῦ κατηγοροῦντος,
ἀλλὰ ἰδίοις ὅμμασι τὸ τίμημα ἰδόντες,
ἀρκούντως κατεπέσθητε περὶ τῆς προδοσίας.
Οὐδ' ὅτι τὸν Ποιάντιον ἡ Ἀἴμωνος νῦν κατέχει,
μόνος ἐγὼ ὑπαίτιος ὁ Ὀδυσσεὺς τυγχάνω,
ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνετε, ὦ Ἀχαιοί, τὰς πράξεις,
ὅτι προθύμως ἅπαντες συγκατανεύσατέ μοι.
Ἄλλ' οὐδὲ μέλλω ν' ἄρνησθαι ὅτι ἐγὼ καὶ μόνος
τὸν ἄνδρα οὐκ ἀνέπεισα νὰ ἀποστή τῶν πόνων,
οὐς ἐπεφύλασσαν αὐτῷ πολυετής στρατεία,

καὶ τοῦ πολέμου μακρυνθεὶς νὰ προσπαθῇ μᾶλλον ἀνέτως τὸν ἐπώδυνον νὰ διανύσῃ βίον· ὁ δὲ ἔμοι ὑπῆκουσε καὶ ἐν ζῳῇ ὑπάρχει· οὐ μόνον δὲ ἡ προᾶξις μου εὐακρινὴς τὴν γνώμην, ἀλλὰ καὶ ὄντως εὐτυχὴς τὴν ἐκβάσιν ἀπέδωκεν· ἀκούσα μόνη δὲ θὰ ἦν ἡ ἐλικοκρινία μου.

Ἄπαξ δὲ νῦν τῶν μάντιων ἡ χρησμοδοτικὴ γνώμη³³ ἐκείνου δεῖται τοῦ ἀνδρὸς πρὸς πόρθησιν τῆς Τροίας, ἔμοι μὲν μὴ ἐντείνεσθε τὰ περὶ τούτου ἥδη· ἐπὶ τὸ ἔργον κάλλιον ὁ Αἴας πορευθῆτω, τῇ εὐγλωττίᾳ δ' ἑαυτοῦ τὸν ἄνδρα μαλαξάτω, νῦν ἐκ τοῦ πάθους τοῦ δεινοῦ καὶ τῆς ὀργῆς λυσσῶντα, καὶ δεξιᾷ τινι ἡμῖν προσκομισάτω τέχνη. Μᾶλλον στραφείς πρὸς τὰς πηγὰς θὰ ρεύσῃ ὁ Σιμόεις³⁴, καὶ ψύλλον πᾶν ἡ εὐδενδρος θὰ ἀποβάλῃ Ἴδην, ὑπὲρ τῶν Τρώων δ' ἡ Ἑλλάς θὰ πολεμήσῃ πρῶτον, ἢ τῆς φροντίδος τῆς ἡμῆς ὑπὲρ ὑμῶν ληξάνης, ὑμῖν τοῦ Αἰάντος ὁ νοῦς εἰς ὀφελός τι ἔσται.

Εἰ καὶ τὴν γνώμην δ' ἄκαμπτος, ὦ Φιλοκτῆτα, μένων, μένεα πνέεις κατ' ἑμοῦ καὶ τῶν ἐταίρων πάντων, οὐδὲ συγγνώμην κἄν τινα τῷ βασιλεῖ παρέχεις³⁵, ἐμὲ δ' οὐ παύεις βλασφημῶν καὶ καταρώμενός μου, εἰ καὶ τὸ αἶμα τὸ ἐμὸν ἐπιθυμεῖς νὰ πίης, ἂν εἰς τὰς σὰς ποτε ἐγὼ τυχαίως πέσω χεῖρας, εἰ καὶ πρὸς σὲ ἐρχόμενος ὑπὲρ τῶν Πανελλήνων, καλλίστην θὰ παράσχω σοὶ πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν, ἀλλ' ἄφοδος τὸν κίνδυνον θὰ κινδυνεύσω τοῦτον, καὶ ὅσον θὰ κομίσω σε πρὸς τοὺς ποθοῦντας φίλους.

Εἴη μοι μόνον εὐμενὴς ἡ τῆς πορείας τύχη, καὶ τῶν βελῶν σου κάτοχος τῶν χαλεπῶν θὰ γείνω, ὥς τοῦ Φρυγίου μάντεως ἐγὼ αὐτὸς κρατίδας, καὶ ὥς εἰς ἥως προενεγκὼν τὰς τῶν θεῶν μαντείας, ποῦ κεῖνται ἀνεκάλυψαι αἱ τῶν Περγάμων μοῖραι, ὥς διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ἐγὼ προκινδυνεύσας, τὸ τῆς Φρυγίας Ἀθηνᾶς Παλλάδιον ἀφείλον.

Νῦν δὲ ὁ Αἴας ἑαυτὸν ἔμοι θὰ παραβάλῃ· Καὶ ὅμως, ἂν μὴ εἴχομεν τὴν Ἀθηνᾶν ἐκείνην, αἱ Μοῖραι διεκώλυον τὴν τῆς Ἰλίου πτώσιν. Ποῦ νῦν ὁ Αἴας ὁ δεινός, τῶν Ἀχαιῶν ὁ πύργος; ποῦ τοῦ μεγάλου μαχητοῦ οἱ λόγοι οἱ μεγάλοι; Τὸ νῦν ἐνταῦθα δειλιάς, ὦ κρατὶς ἡρώων; Τί δὲ τολμῶν ὁ Ὀδυσσεύς διὰ φυλάκων βαίνει, καὶ ἑαυτὸν τῷ τῆς νυκτὸς διαπιστεῦσιν ὁκότει, ἀτάραχος πορεύεται διὰ ξιφῶν στιλβόντων, οὐ μόνον δὲ εἰσέρχεται τὰς τῶν Περγάμων πύλας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑψίστους ἀναρριχᾶται πύργους, καὶ τὴν θεὰν ἐκ τοῦ σπηκοῦ ἀρπάζει τοῦ οἰκείου, καὶ ἀρπαγεῖσαν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων φέρει; Ἄπερ ἐγὼ μέχρι τοῦ νῦν εἰ μὴ ἐποίουν πάντα, μάτην ὁ Αἴας, ὁ κλεινὸς τοῦ Τελαμῶνος γόνος, τὸ σάκος τὸ ἐπτάβοιον ἐν τῇ λαίᾳ θὰ εἶχεν.

Αὐτὴ ἐκείνη δὲ ἡ νύξ παρέδωκε μοι τὴν νίκην, καθ' ἣν τῆς Τροίας ἡ δεινὴ ἐπεσφραγίσθη μοῖρα· τότε ἐγὼ τὰ Περγάμα ὑμῖν ἐχειρωσάμην, ὅτε αὐτῶν εὐάλωτα κατέσκησα τὰ τεῖχη.

Παύου δὲ οὕτω θεωρῶν καὶ ὑπομορμυρίζων, μὴδ' ὑπόδεικνυε ἔμοι τὸν κρατερὸν Τυδεΐδην μέρος τῆς δόξης τῆς ἡμῆς ἀνήκει καὶ ἐκείνῳ· οὐδέ σι' ἀνευ οὐδενὸς ἐτύχχανε ἡ μόνος, ὅτε τὸ σάκος ἐν χειρὶ ὑπὲρ τοῦ στόλου εἶχε· σοὶ μὲν ὁλόκληρος στρατὸς συνεπολέμει τότε, ἔμοι δὲ εἰς ἐτύχχανε καὶ μόνος ὁ Τυδεΐδης· ὃς εὖ φρονῶν, οὐδ' ἀπειρος, ἀλλὰ καλῶς γινώσκων, ὁπόσον κρείττων ὁ σοφὸς τοῦ μαχητοῦ τυγχάνει, καὶ ὅτι οὐ τῇ δεξιᾷ ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ συνέσει τῶν φρονῶν ὀφείλονται τὰ γέρα, τὰ ὅπλα ταῦτα καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ θὰ ἦται, οὐδ' ἄτιον τούτου ἄξιος, ὁ Αἴας ὁ ἐλάσσων, καὶ ὁ δεινὸς Εὐρύπυλος, καὶ ὁ Ἀνδραμονίδης,

καὶ τῶν Κρητῶν ὁ βασιλεὺς, Ἰδομενεὺς ὁ μέγας, ὁ Μηριόνης ὁ ταχύς ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, καὶ ὁ Πολύτας ἀδελφὸς τοῦ κραταίου Ἀτρείδου. Ἄλλ' οὗτοι πάντες, ἀρίστοι τὴν ἀρετὴν καὶ χεῖρα, καὶ κατ' οὐδέν σοι δεύτεροι ἐν τοῖς πολέμοις ὄντες, τῇ συνετῇ ὑπέκυψαν τοῦ Ὀδυσσεὺς γνώμῃ.

Σοῦ μὲν ἡ χεὶρ ὠφέλιμος ἐν τοῖς πολέμοις ἔστιν, ἀλλὰ ὁ νοῦς σου ὁ ἀμβλύς τῆς συμβουλῆς μου δεῖται· καὶ σὺ μὲν ῥώμην σώματος ἀνευ φρονὸς κομίζεις, ἐγὼ δὲ τὰ τοῦ μέλλοντος οὐ παύομαι φροντίζων· σὺ μὲν περὶ τὸ μάχεσθαι ἀκράτητος τυγχάνεις, πλὴν πότε, τοῦτο σὺν ἔμοι αἰρεῖται ὁ Ἀτρείδης.

Σὺ μὲν ἡμῖν τῷ σώματι λυσιτελεῖς καὶ μόνῳ, ἐγὼ δὲ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ τοῦ νοῦ φρονήσει· καὶ ὅσῳ πλοίου ἡγεμὼν ὑπερτερεῖ ἐρέτου, καὶ ὅσῳ μεζῶν στρατηγὸς τοῦ μαχητοῦ τυγχάνει, κατὰ τοσοῦτο σοῦ ἐγὼ ὁ Ὀδυσσεύς προσέχω· νοῦς ἐν τῷ σώματι ἡμῶν κρείττων χειρὸς ὑπάρχει, καὶ τοῦτῳ ἅπαντα ἑμοῦ ἀπὴρκεῖται ἡ ῥώμη.

Ὑμεῖς δ' ἐκείνῳ, ἄρχοντες, χαρίσασθε τὸ γέρας, ὃς ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ κινδυνεύει ἅμα· ἀντὶ δὲ ὧν διήνυσθα καὶ μεριμνῶν καὶ πόνων, τοῦτο ἔμοι ἀπόδοτε ἀνταμοιβὴν τὸ γέρας, ἅξιον ὄντως καὶ ἑμοῦ καὶ τῶν πολλῶν μου ἄθλων. Πρὸς τέλος ἥδη ἡγγικεν ὁ τοῦ πολέμου πόνος, ἑμοῦ τὰς μοῖρας τρέψαντος τὰς ἐναντιούμενας· ἐγὼ δ' ὑμῖν εὐάλωτον τὴν Τροίαν καταστήσας, τοὺς πύργους κατηδάψισθα τῶν ὑψηλῶν Περγάμων.

Πρὸς τῶν ἐλπίδων οὖν αὐτῶν αἱ πάντες ἀφορώμεν, πρὸς τῶν τευχῶν, ὧν ἀφεικτος ἐπὶ κείνῃ ἡ πτώσις, πρὸς τῶν θεῶν, οὓς πρὸ μικροῦ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἀφείλον, καὶ πρὸς οἰτινοςδὴ πότε εἰσέτι ἀπομένει, εἴτε μελέτης καὶ σπουδῆς καὶ διανοίας χρῆζον, εἴτε ἀνδρείαν ἀπαιτοῦν καὶ τόλμην οὐ τυχοῦσαν, εἰ τι ἀλώσιμόν ἐστιν ἐκ κινδυνώδους τόπου, καὶ εἰ τι ὑπολείπεται πρὸς πτώσιν τῆς Ἰλίου, καὶ χρεῖαν ἔχετε ἑμοῦ, ποιήσασθέ μοι μνήμην, ἢ ἂν ἔμοι, ὦ Ἕλληνες, τὰ ὅπλα ἀπαρνήσθε, τούτῳ ἀπόδοτε αὐτά. Καὶ πρὶν ὁ ἥρωας λήξῃ, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα δευκνύει τὸ μοῖραιον.

Ἄνω τὰς χεῖρας αἵρουσιν οἱ βασιλεῖς, καὶ τότε καταφανὴς ἡ δύναμις τῆς εὐγλωττίας ὤφθη, καὶ ὁ ἀγχίνους ἔλαβε τὰ τοῦ γενναίου ὅπλα.

Ὁ δὲ τοσάκις τὸν ἐχθρὸν γενναίως ὑπομείνας, καὶ μόνος τὰς τοῦ Ἐκτορος ἐφόδους ἀποκρούσας, ὁ τῷ διδύμῳ ἄτρωτος καὶ τῷ πυρὶ τυγχάνων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ δ' ἀπίκτος τοῦ κρατεροῦ Κρονίδου, μίαν οὐκ ἦνεγκεν ὀργήν, ἀλλὰ σφοδρῶς λαβοῦσα τὸν ἄνδρα τὸν ἀνίκητον ἐνίκησεν ἡ λύπη.

Ὡς ἐμμανὴς δ' ἐκ τοῦ θυμοῦ, τὸ ξίφος ἀφαρπάζει²⁶, καί, Τοῦτο, λέγει, ἀληθῶς ἔμην τυγχάνει, κτῆμα, ἢ ἑαυτῷ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ τοῦτο θ' ἀπαιτήσῃ·

Τοῦτο τὸ ὅπλον κατ' ἑμοῦ θὰ χρησιμεύσῃ τέλος, καὶ τὸ πολλάκις ὑγρὰνθῇ τῷ αἵματι τῶν Τρώων, νῦν αὖθις ὑγρὰνθήσεται τῷ τοῦ δεσπότης φόνῳ, ἵνα μὴδεὶς καυχόμενος ὑποτεθῇ κἄν ὅτι τὸν Αἴαντα ἐνίκησεν, εἰ μὴ ὁ Αἴας μόνος.

Ταῦτα εἰπὼν τὸν σίδηρον ἐπὶ τὸ στέρονον τρέπει, καὶ τὴν θανάδιμον αἰχμὴν ἐντὸς αὐτοῦ βυθίσας, τὸ πρῶτον κατεργάζεται ἐπὶ τῷ στήθεος τραύμα· οὐδ' ἠδυνήθη κἄν ἡ χεὶρ νὰ ἐξελκύσῃ τοῦτο, ἀλλ' ἡ τοῦ αἵματος ὀρμὴ ἐξώθησε τὸ ὅπλον· ὑπὲρ τοῦ λείθρου δὲ ἡ γῆ εὐθέως φοινιχθεῖσα, πορθυρανθὲς ἀνέδωκεν φυτὸν ἐπὶ τῆς χλόης, ὃ πρὶν καὶ ἐκ τοῦ τραύματος τοῦ Οἰδαίου ἐφυῖ²⁷, γράμματα φέρον τὰ αὐτὰ ἐν μέσοις τοῖς πετάλοις, κοινὰ τῷ νέφει καὶ τάνδρῳ, ἐκείνου μὲν τὸ ἄλγος, αὐτοῦ δὲ τὸ ἐπώνυμον μέχρι τοῦ νῦν δηλοῦντα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Μίμησις τοῦ Ὀμηρικοῦ στίχου Ἰλ. Γ, 247

στάσκεν, ὑπαί δὲ ἰδεσκε, κατὰ χθονὸς ὄμματα πύξας

2) Πρὸς τὸ ἦπιον καὶ μειλίχιον ὕφος τοῦ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὸ τραγυ καὶ ἀπότομον τοῦ Αἴαντος· ἡ δὲ ὅλης τῆς ἀγορεύσεως διήκουσα μετριότης τῆς λέξεως καὶ ἡ διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ἔντεχνος καταπολέμησις τῶν ὑπὸ τοῦ Αἴαντος λεχθέντων ἐξασφαλίζουν τῷ Ὀδυσσεὶ τὴν νίκην.

3) Δακρυρροεῖ ἄρα γε ὁ Ὀδυσσεὺς ἀληθῶς ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει προσφιλοῦς ἐταῖρου θανόντος ἢ μήπως, ὡς ὁ Ποιητὴς ὑπαινίττεται, ὁ πολυτρόπος ἀνὴρ προσποιεῖται ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, ὅπως ἔτι μᾶλλον ἐφελκύσῃται τὴν συμπάθειαν τῶν κριτῶν; ὅπως ἂν ἦ, ἐν τῇ παρενέσει ταύτῃ ὁ ποιητὴς δαίκεται ἀριστοτέχνως περὶ τὴν πίστην ἀπεικονίσιν τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος.

4) Διότι ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεκάλυψε τὸν Ἀχιλλεῖα, κρυπτόμενον ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐν τῷ Παρθενῶνι τῶν θυγατέρων τοῦ Λυκομήδους, καὶ ἔγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς.

5) Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἄρχεται ἡ ἀνασκευὴ τῶν ὑπὸ τοῦ Αἴαντος λεχθέντων.

6) Διὰ τοῦ στίχου τούτου ὁ Ὀδυσσεὺς ὑπομινύσκει τῷ τε ἀντιδίκῳ καὶ τοῖς κριταῖς τὰ περὶ τοῦ φόνου τοῦ Φώκου, ἀδελφοῦ τοῦ Πηλέως καὶ τοῦ Τελαμῶνος, ὃν, καθὰ μυθολογεῖ ὁ Ἀπολλόδωρος, (Βιβλ. γ', 16'), ὑπερέχοντα ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι, αὐτοὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐπιβουλεύσαντες ὑπὸ φθόνου ἀπέκτειναν «φωραθέντος δὲ τοῦ φόνου, φυγάδες ἀπὸ Αἰγίνης ὑπὸ Αἰάκῳ ἐλαύνονται».

7) Διότι ἡ τοῦ Ὀδυσσεὺς μήτηρ Ἀντίκλεια ἦν θυγάτηρ τοῦ Αὐτολύκου, υἱοῦ τοῦ Ἑρμοῦ ἐκ τῆς Χιόνης.

8) Καὶ ἐκ δευτέρου ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ ἴσα ἀνταποδίδων, διὰ τεχνικωτάτης λόγου πλοκῆς, προσάπτει τῷ Αἴαντι τὸ ἐκ τοῦ πατρῷου ἐγκλήματος ὄνειδος.

9) Διότι ἐν μὲν τῇ Φοίᾳ ἔμενον ὁ γηραιὸς Πηλεὺς, ἐν δὲ τῇ Σκύρῳ ὁ τοῦ Ἀχιλλέως παῖς Πύρρος, ὃν ἔσχεν ἐκ τῆς Δηδάμεας, θυγατρὸς τοῦ Λυκομήδους. Ἰδ. Ἀπολ. Βιβλ. Γ, γ'. 8. Ἰλ. Γ 324—332 καὶ Σχόλια εἰς Ὀμηρον.

10) Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀρήγησις τῶν Τρωϊκῶν καὶ ἡ ἀπαρίθμησις τῶν κυρίων γεγονότων, ἐν οἷς πρωταγωνιστεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς.

11) Ταῦτα πάντα, καίπερ διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς παρίστησιν ὡς ἰδεὰ κατορθώματα, μᾶλλον σοφιστεύων ἢ σπουδαιολογῶν· τοῦτο ἴσως εἶναι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τῆς ἀγορεύσεως, ἔκτος ἂν ὑποθετῇ ὅτι ὁ Ποιητὴς ἐκ προθέσεως παρενέθηκε ταῦτα, ὅπως ἔτι πιστότερον ἐξεικονίσῃ τὸν πολῦτροπον χαρακτῆρα τοῦ Ὀδυσσεὺς.

12) Τὰ περὶ τῆς συγκεντρώσεως τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἐν Αὐλίδι καὶ τὰ περὶ τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας τυγχάνουσι γνωστὰ τοῖς πολλοῖς· ταῦτα λοιπὸν παρατρέχοντες σημειούμεθα μόνον τὸν ἔντεχνον τρόπον δι' οὗ αὐτὸς ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ πάντα κἄλον κινήσας ὅπως θυσιασθῇ ἡ κόρη τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρίστησιν νῦν τὸ ἔργον ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ὡς ἄθλον ἄξιον ἀνταμοιβῆς, ἅτε πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον γεγόμενον καὶ πρὸς δόξαν τῶν Ἀτρεϊδῶν.

13) Ἰλ. Γ. 205 καὶ ἐφ.

14) Ἐννοεῖ τὰ μετὰ τῆς Ἑλένης συναρπαχθέντα κειμήλια, ἅπερ ὁ Ὀμηρὸς ἀποκαλεῖ κτ ἡ μ α τ α Ἰλ. Η. 350, 363.

15) Ὁ Ἀντήνωρ πάντοτε συνεβούλευε τὴν εἰρήνην. Ἰδε Ἰλ. Η. 348 καὶ ἐφ.

16) Περὶ τῆς προσθείας ταύτης, ἥς μετέσχε καὶ ὁ Μενέλαος, Ἰδε Ἰλ. Γ. 205—224.

17) Ἰλ. Β. 1—332.

18) Ἀγορεύων ὁ Αἴας πλειστάκις κατεμέμνητο τοῦ Ὀδυσσεὺς ὡς δειλοῦ, ἀνάλκιδος καὶ ψοφοδεστάτου· τὰ ἴσα οὖν ἀνταποδίδων ὁ Ὀδυσσεὺς, ἀναμινύσκει τοῖς κριταῖς τίς ὁ φυγῶν, καὶ τίς ὁ τὸν φυγόντα ἀνακαλέσας καὶ πρὸς τὴν ἐκπόρθησιν τοῖς Τροίαις ἀναβαρύνας.

19) Ταῦτα φέρονται παρ' Ὀμήρῳ ὑπ' ἄλλην μορφήν, δηλαδὴ ὅτι κατὰ προτροπὴν τῆς Ἀθηνᾶς, πέμψθεισας ὑπὸ τῆς Ἥρας, ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνεχαίτισσε τὴν φυγὴν. Ἰλ. Β. 156 καὶ ἐφ. οὐχὶ δὲ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, καθὰ ὁ Ὀβίδιος ἴσως ἐκ ἀποθέσεως ἀποφαίνεται· ἀλλ' ὡς γνωστόν, παρ' Ὀμήρῳ ἡ Ἀθηνᾶ πολλάκις ἀντικαθίστησιν ἀλληγορικῶς τὴν φρόνησιν.

20) Περὶ πάντων τούτων ἴδε Ἰλ. Κ. 312—460· καὶ ὅσα ἀναγόνται εἰς τὸν φόνον τοῦ Δόλωνος ἐν Εὐρ. Πῆσφ.

21) Ἰδε Ἰλ. Κ. 461—531 καὶ Εὐρ. Πῆσφ.

22) Καθὰ φέρεται ἐν τῇ Ἰλιάδι (Κ. 322) καὶ ἐν τῇ Αἰνείαδι (ιβ'. 346) ὁ Δόλων μέλλων νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων ὡς κατασκοπεύς· ἐξήγησεν ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑποσχεθῶσιν αὐτῷ αὐσιβὴν τοὺς ἵππους καὶ τὸν δίφρον τοῦ Ἀχιλλέως. Ἰδε καὶ Εὐρ. Πῆσφ. 182.

23) Ἰλ. Ε 669—679 Α 422—426

24) Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ἡ ἔγκλισις τοῦ τόνου γίνεται ἐνιαχοῦ οὐχὶ ἀκριβῶς κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ καθὰ ἀπαιτεῖ ἡ εὐφωνος ἀπαγγελία τοῦ στίχου.

25) Καὶ τοῦτο ἐστὶ ἐφ' ὃ ὁ Αἴας ἐσεμνύμετο, ὁ εὐφραδὴς ρήτωρ προβάλλεται ὡς μειονέκτημα ἀπέναντι τῶν πληγῶν, ἃς αὐτὸς ὑπέστη μαχόμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

26) Ἀδυνατῶν ὁ ρήτωρ νὰ ἀνατρέψῃ ἄρδην τὰ τοῦ Αἴαντος ἀνδραγαθήματα, ὑποδαυίζει τὴν φιλαυτίαν τῶν ἀκρωμένων ἡγεμόνων· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ Πάτροκλος (Ἰλ. Π.) περιβλήθει τὴν τοῦ Ἀχιλλέως πανοπλίαν ἔτρεψε τοὺς Τρῶας εἰς φυγὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Πατρόκλου, τὰ τοῦ Αἴαντος ἀνδραγαθήματα λαμπρὰν πληροῦσι σελίδα ἐν τῇ τοῦ Ὀμήρου Ἰλιάδι.

27) Κατὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην (Ἰλ. Η. 205—278) οὐδεὶς τῶν δύο ἡρώων ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ ἑτέρου· ἀλλ' ἀμφοτέροι ἐδωκαν ἀλλήλοις δῶρα (Ἰλ. Η. 299)· καὶ ὁ μὲν Ἐκτωρ ἐδωρήσατο τῷ Αἴαντι ξίφος ἀργυροτόμον, ὁ δὲ Αἴας τῷ Ἐκτορι ζωστήρα φοινικίαν· ἀμφοτέρα ὅμως ταῦτα τὰ δῶρα ἀπέδωκαν ὀλέθρια εἰς ἀμφοτέρους· διότι ὁ μὲν Ἐκτωρ διεσώθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἀπὸ τοῦ ζωστήρος τούτου προσδεθείς εἰς τὸν δίφρον, ὁ δὲ Αἴας ἠτύοκτόνησεν, αὐτὸ τοῦτο τὸ ξίφος τρέψας κατὰ τοῦ στήθους.

28) Ἰδε Κοῖντου Συμωναίου τῶν μεθ' Ὀμηρον Βιβλ. Γ.

29) Ταῦτα ὁ ἀγορεύων λέγει εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Αἴαντος προειρημένων, δηλαδὴ ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἔσται ἀνίκανος οὐ μόνον νὰ χειρισθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ βασιτάσῃ τὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὄπλα.

30) Ἰλ. Σ. 369 καὶ ἐφ.

31) Μίμησις τοῦ Ὀμηρικοῦ στίχου Ἰλ. Σ. 489

οἷν δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

Καθὰ μυθολογεῖται, «Ζεὺς Καλλιστοῦς τῆς Λυκάονος ἐρασθεὶς» ἐμίσητο αὐτῇ λαοθάλαμον Ἦραν· ἐπιγνοῦσα δὲ ἡ θεὸς μετέβαλεν αὐτὴν εἰς ἄρκτον, καὶ ὡς θηρίον Ἀρτέμιδι προσέταξε τοῖς εὖσαι. Ζεὺς δὲ εἰς οὐρανὸν αὐτὴν ἀναγαγὼν πρώτην κατηστέρισεν· ἡ ἱστορία παρὰ Καλλιμάχῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ τοῦ Ὀμήρου Σχολιαστὴς παρ' Ὀβιδίῳ ὅμως, καθ' ἣν στιγμήν ὁ παῖς Ἀρκάς κυνηγετῶν ἔμελλε νὰ τοξεύσῃ τὴν μητέρα ὑπὸ μορφῇν ἄρκτου, ὁ Ζεὺς ἀνήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οὐρανόν· γολωθεῖσα δὲ ἐπ' αὐτῇ ἡ Ἥρα παρεγένετο πρὸς τὴν Τηθύν καὶ τὸν Ὠκεανόν καὶ πολλὰ εἰπούσα ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ν' ἀπαγορεύσωσι τῷ Ἀσπερίῳ τῆς Ἀρκτοῦ ν' ἀπτήται τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

Ἄλλ' εἰ ὁμῆς οἰκτεῖρετε τὴν τῆς τροφίμου ὕβριν, τὴν Ἀρκτον ἀπελκύνετε τοῦ κυανοῦ πελάγους, καὶ τοὺς ἀστέρας, οἵτινες ἐπὶ μισθῷ πορνείας τοῦ οὐρανίου ἔλαχον αἰθέρος, ἀπωθεῖτε, μὴ τῶν ἁγνῶν ἐφάπτηται ἡ μοιχαλὶς ὑδάτων.

Οβ. Μετ. Β' 527—531 μετ. Α. Σ. Κ.

32) Ἐντεῦθεν ὁ Ὀδυσσεὺς ἀναίρει μίαν πρὸς μίαν τὰς ὑπὸ τοῦ Αἴαντος προταχθείσας αὐτῷ κατηγορίας, ἥτοι τὴν ἐπίπλαστον μανίαν, τὴν ἐγκυκλίεισιν τοῦ Φιλοκλήτου, τὴν κατὰ τοῦ Παλαμήδους καταγγελλίαν κτλ.

33) Ταῦτα ἐμάντευσεν ὁ Πριαμίδης Ἐλενος. Ἰδε Σοφ. Φιλ. 604—619.

34) Πρὸς Εὐρ. Μήδειαν 410.

35) Ἰδε Σοφ. Φιλ. 314—316.

36) Τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Αἴαντος, ὡς περιγράφει αὐτὸ ὁ Ὀβίδιος, οὐ μόνον συνάδει τῷ τραγεῖ καὶ ὀδυνητικῷ χαρακτῆρι τοῦ υπερηφάνου μαχητοῦ, ἀλλὰ καὶ τραγικωτέραν ἐπιφέρει τὴν λύσιν τῶν πραγμάτων· ἂν ὁ ποιητὴς εἴπετο τῇ ἐτέρᾳ παραδόσει, καθ' ἣν ὁ Αἴας ἐμμανὴς γενόμενος ἀπέκτεινε τὰ πόμνια τῶν Ἑλλήνων καὶ ὕστερον αἰσχυρθεὶς διὰ τὴν πρᾶξιν ἠτύοκτόνησεν, τὸ τέλος τοῦτο θὰ ἐμείου· τό τε ἥθος τοῦ ἥρωος καὶ τὸ δραματικὸν τῆς πράξεως. Πρὸς Κοῖντου Συμω. Ε' 483 καὶ Ὑγίνου Μυθ. 107.

37) Ἐν τῷ Ἰ. βιβλίῳ τῶν Μεταμορφώσεων (163—219) εὐρηται ὁ μῦθος τοῦ Ὑακίνθου, υἱοῦ τοῦ Οἰβάλου, ὃν ὁ Φοῖβος ἀκουσίως φονεύσας ἐν δίσκῳ ἀγῶνι, προφητεύει τὴν εἰς τὸ δμῶνυμον ἄνθος ὑάκινθου τοῦ νεαροῦ φίλου μεταμρφώσιν· προλέγει δ' ὅτι κραυγάζοντες τὴν ἥρωα, ὁ Αἴας, μέλλει νὰ προσθῇ τὸ ἔκτου ὄνομα εἰς τὸ ἄνθος, ἐφ' οὗ ὁ Φοῖβος ἐπέγραψεν ἡδὴ τοὺς στεναγμούς Αἰ Αἰ· εἰς μνήμην δ' αὐτοῦ ἐτελοῦντο κατ' ἔτος τὰ λεγόμενα Ὑακίνθια.

(*Ακολουθεῖ).